

Drop of Stroopwafels

**ALV
2016**
Pag. 10

Le Seigneur de Clérans 5

Ondergrond en landschappen **22**

Paté maken **32**

Aquitaine grootste Franse regio **26**

Als je vanuit het westen op het dorpje Cause de Clérans afrijdt, zie je de toren van het château vierkant oprijzen. Hoe dichterbij je komt, hoe indrukwekkender. Daar woont hij, 'le Seigneur de Clérans', Joris van Grinsven. Beeldhouwer, vormgever, binnenhuisarchitect en... kasteelheer: *Châtelain*.

Joris van Grinsven Le Seigneur de Clérans

Toen ik jong was, op de kunstacademie, in de zeventiger jaren, wilde iedereen op een kasteel gaan wonen in Frankrijk om daar met z'n allen oud te worden. Ik was de enige die zei: 'Ik ga nooit naar Frankrijk, en zeker niet met jullie, want als jullie dan oud worden moet ik voor jullie zorgen.' En nu zit ik hier, in een kasteel en ben ik de enige die naar Frankrijk gegaan is. En toen ik ging riepen ze allemaal tegen me dat ik het niet moest doen.

Ik woonde hier in het dorp en maakte kennis met La Comtesse. Zij had deze plek geërfd, waar ik helemaal gek van was. Ze heeft de toren zo gerestaureerd dat hij weer stevig was en verder was het eigenlijk niks. De constructie van de kapel (waar nu in gewoond wordt) was goed, maar er was helemaal niets in. Zij wilde het verkopen en is naar mij toegekomen. Ze zei: 'Ik weet dat je gek bent op deze plek, en ik ken niemand anders die weet hoe je met zo'n plek om moet gaan. Wil jij hem kopen?' Ik vond het nogal wat. Het is een hele verantwoordelijkheid.

Ik doe alles op verantwoordelijkheidsgevoel. Ik heb eigenlijk absoluut geen discipline, ik ben heel lui. Ik ben ook redelijk gehandicapt geboren, ik kon pas op mijn vierde jaar lopen. En soms denk ik: 'dat was eigenlijk best fijn, de hele dag op de grond zitten en om je heen zitten kijken'.

Ik moest eerst mijn huis verkopen en er nog wat geld bij zien te regelen. Ik heb toen op Les Merles een briefje opgehangen: 'Huis te koop, vormgegeven door de vormgever van Les Merles'. De volgende morgen stond er een lers echtpaar voor de deur, dat na lang rondkijken in de Dordogne eigenlijk besloten hadden niets te kopen, want het was allemaal niet naar hun zin. Maar 's middags om vijf uur lieten ze al weten dat ze graag mijn huis wilden kopen.

Toen kon ik daadwerkelijk deze plek kopen. Ik ben begonnen de kapel bewoonbaar te maken. Ik heb er geen huis van gemaakt, dat moet je met een kapel niet doen, maar een woonruimte.

Restauratrice krijgt aanwijzing van een hoogleraar.

Van hieruit ben ik gaan restaureren. Er moesten nog een paar gaten in de toren en buitenmuren worden gedicht en er kwamen muurschilderingen met Moorse invloeden te voorschijn die inmiddels ook gerestaureerd zijn.”

Hoe het zo gekomen is

“Ik heb op de kunstacademie een opleiding gevolgd tot beeldhouwer. Dat ging goed, ik was succesvol, kreeg positieve aandacht in de nationale media een stond in de belangstelling van galleries. Maar dan begint het. De galleries oefenen druk op je uit, je moet produceren, dan krijg je een basisinkomen. Ik was daar niet zo mee bezig, ik wilde beeldjes maken, maar twijfelde ook of ik dat wel blijvend zou kunnen.”

Via het lesgeven kwam hij in het middelbaar onderwijs in Brabant terecht bij een middelgrote instelling voor volwasseneneducatie als directeur, met zo'n vijftig medewerkers. In de fusiegolven werd die instelling opgenomen in een nieuwe organisatie met ongeveer driehonderd medewerkers. Hij werd een van de drie directieleden, maar dat beviel niet goed.

Reizen

“Na de dood van mijn partner ben ik gaan reizen, eerst naar Latijns-Amerika en later naar India, de Himalaya en dergelijke. Na terugkomst realiseerde ik me heel erg, dat ik Europeaan ben. Ik heb daar een aantal projecten opgezet met geld van rijke mensen in Nederland. Als je dat doet, dan leer je de mensen

goed kennen en zou je er ook kunnen blijven, maar ik realiseerde me ook, dat ik dan altijd een buitenlander zou zijn.

Toen ik weer terug in Nederland was kwamen er een paar opdrachten om instellingen te reorganiseren op het terrein van natuureducatie en ook nog wat andere opdrachten. Maar de vormgeving bleef trekken, vooral de binnenhuisvormgeving. Dat leverde een aantal opdrachten op tussen Brasschaat en het Gooi. Toen mijn broer Château Les Merles kocht, vroeg hij of ik de vormgeving wilde doen.

Ik kende de Dordogne en die omgeving vond ik heel aantrekkelijk. Zo kwam de gedachte bij me op dat ik als ik Les Merles ging doen, daar net zo goed een huis kon kopen. Ik ging er toen nog helemaal niet van uit dat ik ook hier binnenhuis-architectuur zou gaan doen.”

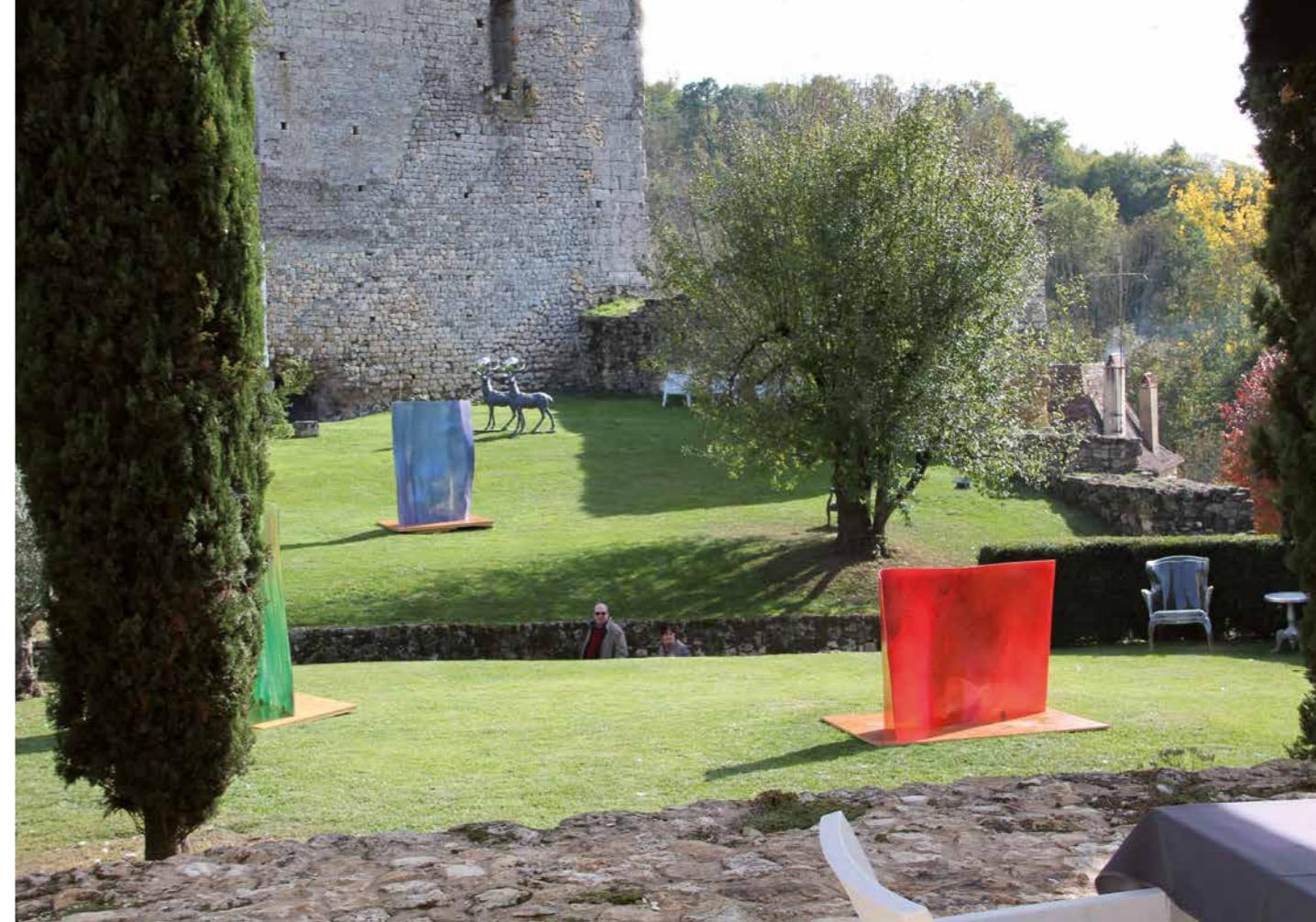
Aan het werk in Frankrijk

“Mijn huis in Nederland was snel verkocht en toen zat er niets anders op dan echt te vertrekken. Ik kocht een huis in Cause de Clérans, niet ver van Château les Merles. Dat werd wel een soort 'Ik vertrek'-verhaal. Er moest veel aan het huis gebeuren, wat tot veel gedoe met lokale aannemers leidde. Prijzen die niet klopten, dingen die anders waren gedaan dan afgesproken ... 'ja, maar u heeft het ook niet goed uitgelegd...'

Met die ploeg wilde ik niet verder. Via via kwam ik in contact met een bedrijf in Parijs, waar Poolse bouwvakkers werken. Dat beviel goed. Zo goed, dat ik nu al tien jaar met ze samenwerk in mijn projecten. Het is een volkomen legale constructie, de mensen zijn verzekerd en zo, en dat vind ik heel belangrijk. Met hun kloppen de afspraken, het werk duurt niet langer dan gepland en het wordt niet duurder dan afgesproken. Ik voel me ook verantwoordelijk voor budgetoverschrijdingen.

In de afgelopen tien jaar heb ik zo'n 35 projecten gedaan, variërend van privéhuisen en gîtes tot een sterrenrestaurant. Het loopt goed, maar het is niet altijd eenvoudig. In het begin zijn de mensen vaak een beetje achterdochtig: het gaat vaak om grote bedragen en er bestaat de angst of het wel goedkomt. Gelukkig zijn de mensen eigenlijk altijd blij met het resultaat. Dat helpt ook met het zoeken naar nieuwe opdrachten: ik kan zo langzamerhand heel wat goed afgeronde projecten laten zien.

Het uitgangspunt in mijn werk is respect voor het huis en respect voor de opdrachtgever. Dat is de basis. En ik wil niet faken. Soms moeten dingen vervangen worden. Wat nieuw is, is nieuw, je moet niet net gaan doen of het oud is. Soms hebben mensen heel modernistische plaatjes in hun hoofd en dan zeg ik: 'jongens, dat gaat niet, dat verdraagt het huis niet. Op de begane grond is altijd geleefd, boven is altijd geslapen, dat moet je zo laten, anders wordt het een raar huis'.

Werk van de Amerikaanse kunstenaar John Adams Griefen in de tuin van Château de Clérans.

Voor ingrijpende constructieve veranderingen werk ik samen met twee 'bouwarchitecten'. Ik ben geen architect met een bouwkundige achtergrond – ik maak de vormgeving van een huis. De afspraak is dat de bouwarchitecten zich niet bemoeien met de vormgeving. Ik maak de schetsen en zij zetten dat om in een constructietekening. Mijn opdrachtgevers zijn niet voor niets bij mij terecht gekomen, dus wordt mijn plan uitgevoerd. De mensen zeggen: 'ja, zo willen we het', en ik kan goed uitleggen waarom het zo moet en waarom er niet nog een toren aan het huis gebouwd moet worden.”

Eens een buitenlander altijd een buitenlander?

DoS: U zei over eventueel in de derde wereld blijven dat u zich dan altijd een buitenlander zou voelen. Nu zijn er ook nogal wat Nederlanders die hier wonen, die dat ook hebben. Toen u het over Franse aannemers had dacht ik even...

Van Grinsven: “Nee, nee. Dat zou ook in Brabant gekund hebben, zulk gedrag. Ik weet niet zo goed wat 'Nederlander zijn' is. Ik weet wel dat alles in Nederland als ik daar ben op een bepaalde manier allemaal vertrouwd is, maar ik weet ook dat ik na drie

dagen weer heel graag terug wil. Het is natuurlijk wel zo dat de culturele verschillen tussen Frankrijk en Nederland groter zijn dan ik van te voren dacht. Er heerst toch een andere manier van denken.

Als je als burger oud adellijk bezit verwerft, dan wordt je in de kringen van de adel opgenomen. Ik word nu een keer per jaar uitgenodigd voor een adellijk feestje of bijeenkomst en dan word je voorgesteld als 'le Châtelain de Clérans'. Ik vind dat wel grappig. Een aantal van die mensen zijn overigens heel leuk.

DoS: Heeft u daar ook de titel 'Seigneur de Clérans' aan te danken?

“Nou, dat was een beetje een grap. Ik woonde in Heusden, Noord-Brabant, en daar had je een wijnhuis dat 'De heren van Heusden' heette. Ik wilde zoiets ook doen. Ik kwam ook eens de eigenaar van Julien de Savignac (de grote drankenhandel en wijnproducent, red.) tegen. Mensen denken dat dat iemand is, maar die naam is gewoon bedacht. Zo is het ook met 'Les Seigneurs de Clérans': het is gewoon een naam, met natuurlijk een knipoog.”

“Ik word nu een keer per jaar uitgenodigd voor een adellijk feestje of bijeenkomst en dan word je voorgesteld als 'le Châtelain de Clérans'”

Detail van de toren.

Verschillen

DoS: Die culturele verschillen tussen Frankrijk en Nederland... wat is daarin het belangrijkste element?

"Ja, daar vraag je zowat... Het zijn wel rare mensen, die Fransen" (gelach)... "Een Nederlandse vriendin van me die hier woont zei eens tegen me: 'Het is een hartstikke leuk land hier, als je huis maar klaar is en je hoeft niet meer te werken.' Alles is langzamer, slomer, trager georganiseerd. Op zich is dat prima, ze nemen overal de tijd en de rust voor, maar het is ook lastig.

Een ander heel groot verschil is – en dat vind ik wel weer mooi – dat Fransen zich heel bewust zijn van hun geschiedenis en hun culturele achtergrond. Ze hebben een soort van trots, ze zijn zich heel erg bewust van 'het Franse', hoewel hier in het dorp de meeste mensen niet eens hoog opgeleid zijn. Dat is in Nederland heel anders.

"Hier in het dorp wonen twee families, die wonen hier achthonderd jaar... wij zijn gewoon passanten."

Ik vind het ook heel bijzonder dat zolang als ik hier leef iedereen roept dat Frankrijk failliet gaat. Maar ze gaan gewoon door. En dan gaan ze gewoon weer staken. Nederlanders vinden dat niet gewoon: als er geen geld is dan moeten we zorgen dat het er komt, maar hier zeggen ze gewoon 'nou, dat doen we gewoon niet'.

Frankrijk is een oude republiek, ze hebben hun vrijheid bevochten. Dat vind ik ook erg de houding van de Fransen bepalen.

Wat ook een verschil is, is het leven hier op het platteland: het is een beetje jagen en vissen en kleinschalig boeren, zoals het was in Brabant toen ik heel klein was... dat is ook een leven dat in Nederland niet meer bestaat.

Maar wat nou het essentiële verschil is, daar moet ik nog eens goed over na denken. Ik realiseer me trouwens dat ik al behoorlijk verfranst ben. Dat zit in heel simpele dingen. Het idee dat je een chequeboek krijgt bij de bank, dat je nog steeds niet internationaal kunt internetbankieren: dat zijn van die dingen dat je denkt: 'C'est comme ça'.

Het is natuurlijk ook zo, dat wij passanten zijn. Hier in het dorp wonen twee families, die wonen hier achthonderd jaar... wij zijn gewoon passanten.

Wat je ook ziet is dat de Fransen wel zelfgenoegzaam lijken. Dat snap ik wel, ze denken dat het hier wel een paradijs moet zijn, als al die buitenlanders hier willen wonen. Kijk, als je met iemand van de Conseil Général praat, die zegt 'dankzij de buitenlanders worden de huizen opgeknapt, hebben we toerisme en draaien de supermarkten', maar de lokale mensen zien dat niet zo. Die zijn dan bijvoorbeeld weer kwaad dat een buitenlander voor een hoge prijs een huis koopt wat hun zoon niet kan betalen. Als ze dan zelf een huis te koop hebben, vraag ik weleens: 'ga je dat dan voor de helft aan iemand uit het dorp verkopen?' Dan kijken ze me aan of ik gestoord ben.

DoS: U bent nu bijna 64, de pensioengerechte leeftijd komt eraan. "Ik heb met dit monument wel het gevoel dat deze taak erop zit. Maar als ik minder wil gaan werken, moet ik dit verkopen en elders een leuk klein huisje kopen. Deze plek is dus eigenlijk wel een soort van te koop. Het is best een belangrijk project geweest om te doen.

Als je het koopt krijg je er van de bevolking een titel bij: je bent de Châtelain. Daar kun je om giechelen, maar je wordt ook zo behandeld en je moet die rol op je durven nemen. Het is toch hartstikke leuk dat ik tien jaar lang kasteelheer op een dorpskasteel in Frankrijk geweest ben, het is heel mooi om die ervaring te hebben." •

Het werk van Joris van Grinsven is te zien op www.seigneursdeclerans.com